

ΠΩΣ ΕΡΥΘΡΙΩΜΕΝ.

Τὸ ἐρυθρῆμα, τὸ ροδινὸν καὶ ἄβρὸν τοῦτο μέσον διὰ τοῦ ὁποῦ ὁμιλεῖ ἐπὶ τῶν παρειῶν ἢ αἰδῶς, ἢ συστολή καὶ ἢ μετριοφροσύνη εἶναι ἀπὸ τὰ φαινόμενα ἐκεῖνα τὰ ἀνήκοντα συγχρόνως καὶ εἰς τὸν φυσιολογικὸν καὶ εἰς τὸν ψυχολογικὸν ἡμῶν βίον· ἔχει μ' ἄλλους λόγους διπλῆν τὴν ἀφορμὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ λειτουργικὸν αὐτοῦ μέρος εἶναι, ὅπως οὐδεὶς ἀγνοεῖ, φαινόμενον οὐχὶ κανονικόν, παθολογικὸν ἐπομένως. Ὑπάρχουσι τινες συγκινήσεις αἵτινες προξενουῦσιν εἰς τὴν καρδίαν μας παροδικὴν συγκοπήν· προσκαίρως καὶ δι' ὀλίγον χρόνον ἀναστέλλεται ἡ λειτουργία αὐτῆς, ἀλλ' ἀναλαμβάνουσα μικρὸν κατόπιν τὴν ζωτικότητά της ἐξαποστέλλει ζωηρότερον καὶ ἀφθονώτερον τὸ αἷμα εἰς τὰς ἀρτηρίας· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ψυχολογικὰς ἀφορμὰς τοῦ ἐρυθρήματος, δὲν ἔτυχον μέχρι τοῦδε πλήρους καὶ ἱκανοποιητικῆς ἐξηγήσεως· ἡ θεωρία τοῦ Δάρβιν δύνανται νὰ θεωρηθῇ μέχρι τοῦδε ἡ μᾶλλον βασιμωτέρα. Ὅταν ἀντιληφθῶμεν ἢ ὑποπτεύσωμεν ὅτι γινόμεθ' ἀντικείμενον ἐπικρίσεως, μεταφέρομεν τὴν προσοχὴν μας ὀλοκλήρως καὶ ἰσχυρῶς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ προσώπου μας· εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἐφιστῶντες τὴν προσοχὴν μας ἐπὶ μέρους τινος τοῦ σώματος τροποποιούμεν τὴν ἰδιόζουσαν αὐτοῦ λειτουργίαν· ἀρκεῖ ν' ἀναμνησθῶμεν ὄξυνου τινος καρποῦ ὅπως αὐξήσωμεν ἀμέσως τὴν σιελώδη ἔκκρισιν· καὶ ὅταν ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου μας τὰ διάφορα αὐτοῦ ἀγγεῖα χαλαροῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ πληροῦνται τότε αἵματος· καὶ εἰς τὸ ἀπλοῦν τοῦτο γεγονός ὅπως ἀνεξάρτητον πολλάκις τῆς ἡμετέρας θελήσεως ἐγχεῖται τοῦ ἐρυθρήματος ἡ αἰτία· μάλιστα ἐπειδὴ διὰ τῆς κληρονομικότητος ἐπιηύξησεν ἡ εὐαισθησία τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τοῦ προσώπου ἐρυθριῶμεν σήμερον εὐκολώτατα καὶ πολὺ ταχύτερον τῶν σεβασμίων ἡμῶν προγόνων, ἀποφαίνεται ὁ πολὺς συγγραφεὺς τῆς «Ἐκφράσεως τῶν συγκινήσεων».

Αἱ ὑποθέσεις αὗται τοῦ Δαρβίνου οὐδέποτε ἐγένοντο ἀποδεκταὶ ἀνεπιφυλάκτως· ἐπολεμήθησαν πολλαχῶς, ἢ καὶ ὅπως διόλου παρημελήθησαν διὰ νὰ παραχωρήσωσι θέσιν εἰς νέας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εὐτυχστερας ἀποδείρας. Τούτων νεωτάτη εἶναι ἡ τοῦ Καμίλλου Μελινᾶρ ἐργασία (ἐν Revue des Deux Mondes 1 Ὀκτωβρίου) ἀποκλειστικῶς ἀφιερωμένη εἰς τὴν ψυχολογίαν τοῦ ἐρυθρήματος· ἀν ἐν τοῖς καθόλου καὶ αὐτῇ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τελειωτικῆ, ἐπειδὴ προπάντων προσκόπτει εἰς τὰ φυσιολογικὰ διδόμενα οὐχ' ἥττον δὲν στερεεῖται πρωτοτυπίας ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους παρατηρήσεσι. Ὁ Κ. Μελινᾶρ ἰσχυρίζεται ὅτι δσάκις ἐρυθριῶμεν πάντοτε ἡ ψυχολογική μας κατάστασις εἶναι ἡ αὐτή: *Αἰσθανόμεθα ὅτι βλέπομεν ἐν ἡμῖν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ζητῶμεν νὰ κρύψωμεν* καὶ τὸν νόμον τοῦτον ἰσχυροποιεῖ διὰ τῆς ἐμπειρικῆς ὁδοῦ καὶ διὰ τοῦ πειραματισμοῦ.

Ἐρυθριῶμεν ἐκ μετριοφροσύνης, ἐξ αἰδοῦς, ἕνεκα δειλίας, ἕνεκα συγχύσεως. Ἀκούομεν π. γ. ἔπαινον τινὰ καὶ ἐρυθριῶμεν· τί συμβαίνει; κατὰ τὸν Μαλινᾶρ ὁ ἔπαινος οὗτος μᾶς προξενεῖ ζωηρὰν εὐχαρίστησιν τὴν ὁποῖαν δὲν θέλομεν νὰ παρατηρήσωσι. (Μετριοφροσύνη) — Μία κβρη ἀκούει ἐξαφνα λέξιν ἀπρεπῆ. Τὴν ἐννοεῖ, δυσκρεστεῖται, προσβάλλεται ἐνίοτε, ταράσ-

σεται ὡποσδήποτε πάντοτε· ἀλλὰ πρέπει ν' ἀποκρύψῃ τὴν ταραχὴν τῆς ταύτης· δὲν πρέπει νὰ γνωρίσῃ τις ὅτι ἐννοεῖ, καὶ φοβεῖται ἀκριβῶς νὰ μὴ συμβῆ τοῦτο. (Αἰδώς.)

Ὁ μαθητὴς ἐρυθριᾷ ὅταν ἐξετάζηται διότι, καὶ αὐτός, φοβεῖται μὴ ἀποκαλυφθῆ ὅ,τι ζητεῖ νὰ κρύψῃ· τὸ κενὸν δηλ. τοῦ νῦ τοῦ, ἡ ἀμάθειά του ἥτις θὰ τὸν ἐκθέσῃ εἰς τὸν περίγελων τῶν ἄλλων ἢ εἰς τιμωρίας.

Ἐκεῖνος ὅστις κατὰ πρῶτον εἰσέρχεται εἰς τὸν κόσμον, συγγινεῖται ἐπίσης εὐρισκόμενος εἰς αἴθουσάν τινα. Φοβεῖται ἀπὸ τὰ κινήματά του, διὰ τοὺς λόγους ποῦ θὰ εἰπῆ. Τὸ αὐτὸ ρητέον προκειμένου καὶ περὶ κόρης ἥτις συναγτᾷ καθ' ὁδὸν κάποιον γνώριμόν της· αἰσθάνεται προσηλωμένην ἐπ' αὐτῆς τὴν προσοχὴν του, γνωρίζει ὅτι παρατηρεῖται καὶ . . . ἐρυθριᾷ φοβουμένη μὴ φανῆ σκαιὰ καὶ δειλὴ. (Δειλία).

Τὸ παιδίον τέλος ἐρυθριᾷ ὅταν τύχῃ νὰ ψευσθῆ· διότι φοβεῖται νὰ μὴ φωραθῆ τὸ ψεῦδος αὐτοῦ (σύγχυσις).

Μετὰ ταῦτα ἀφ' ἑαυτοῦ δηλὸν γίνεται ὅτι ἂν ὁ φόβος οὗτος εἶναι ἡ ἀληθὴς αἰτία τοῦ ἐρυθήματος, ἐκείνου ἀναιρουμένου καὶ τοῦτο θὰ συνεξέλιπεν. Πράγματι, λέγει ὁ Μελινάρ, αἰεὶ πάσας τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ φόβος τοῦ ν' ἀποκαλυφθῆ τις δὲν ὑφίσταται καὶ τὸ ἐρυθίμα δὲν ἔχει λόγον ὑποστάσεως τῶν ἐραστῶν τὸ παράδειγμα εἶναι ἀξιοσημείωτον· δὲν ἐρυθριῶσι πλέον ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ ὅμως μεταξύ των τὸ ζήτημα εἶνε περὶ πραγμάτων διὰ τὰ ὅποια συνήθως ἐρυθριῶμεν· διατὶ λοιπὸν τοῦτο; διότι δὲν φοβοῦνται πλέον νὰ φανῶσιν ὅποιοι καὶ πράγματι εἶναι, οὐδὲ βιάζουσι ἑαυτοὺς νὰ κρύπτωσι τὰ ἀληθῆ των αἰσθήματα· ἀνάγκη προσωπίδος δὲν ὑπάρχει δι' οὐδέτερον αὐτῶν· δὲν ἔχουσι, ἄρα, καὶ τὸν φόβον ν' ἀποκαλυφθῶσι.

Ἐπίσης μόνος εὐρισκόμενος τις δὲν ἐρυθριᾷ οἷας δῆποτε καὶ ἂν φαντάζηται σκηνάς, ἔσων δῆποτε παραπτωμάτων καὶ ἂν ἔχη τὴν συνειδήσιν, ὅσα δῆποτε γελοῖα καὶ ἂν ἀνακαλύπτῃ ἐπ' αὐτοῦ.

Ὁ μικρὸς παῖς δὲν ἐρυθριᾷ ὑπὸ τὴν ἠθικὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως· καὶ τοῦτο διότι πρῶτον μὲν δὲν ἔχει τίποτε νὰ κρύψῃ, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι δὲν ἔχει ἀκόμη τὴν ιδέαν τῆς κρυφιοῦσας· ἀρχίζει τὸ πρῶτον νὰ ἐρυθριᾷ καθ' ἣν ἡμέραν βεβαιωθῆ ὅτι ἔχει συμφέρον νὰ κρύψῃ πράξιν του τινὰ, ἢ νὰ μὴν κάμῃ γνωστὴν εἰς τοὺς ἄλλους ὅ,τι διὰ τῆς κεφαλῆς του διέρχεται.

Ἄν λάθωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι, τοὺς ἠλιθίους, καὶ παρ' αὐτοῖς ὁ φόβος τοῦ ν' ἀποκαλυφθῶσιν ἐπίσης δὲν ὑφίσταται, εὐρίσκειται ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς νοητικῆς των ἰκανότητος· ὁ βλάξ, ὁ ἀληθὴς βλάξ δὲν ἐρυθριᾷ. Ἀντιστρόφως πειραματιζόμενοι πρέπει νὰ καταστήσωμεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ἂν ὀρθῶς ἔχει ἡ θέσις· ἅμα λοιπὸν ὡς προκαλέσωμεν ἀποτόμως τὴν ἐξ ὑποθέσεως ἀφορμὴν ταύτην τοῦ ἐρυθήματος, πρέπει καὶ τοῦτο νὰ παρακολουθήσῃ ἀμέσως. Καὶ πράγματι τοῦτο καὶ συμβαίνει. . . Ὁ ἥμισυ ἀγνός, ὁ μᾶλλον καχύποπτος, ὁ ὀλιγώτερον κύριος ἑαυτοῦ θὰ εἶναι καὶ ὁ περισσότερον ἐρυθριῶν, διότι πάντοτε θάχῃ πολλὰ ν' ἀποκρύψῃ, θὰ ζητῆ πάντοτε ν' ἀποκρυβῆ, καὶ θὰ εἶναι ὀλίγον ἰκανὸς νὰ τὸ κατορθώσῃ Ἡ ἀπόλυτος, ἀφ' ἑτέρου, ἀθώοτης, ἡ πλήρης ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ τελεία ἑαυτοῦ κυριότης καὶ κατορῆ εἶναι ἔσων οἷον τε ὀλιγώτερον ὑποκείμενοι εἰς τὸ ἐρυθίμα ἢ μὲν διότι οὐδὲν ἔχει νὰ κρύψῃ, ἢ τρίτη διότι εἶναι βέβαια ὅτι θ' ἀποκρυβῆ.» Πρὸς ταῦτα συνεπῶς ἂν αἱ γυναῖκες εὐκολώτερον ἐρυθριῶσι τοῦτο προέρχεται διότι ἔχουσι καὶ πλείονα τῶν ἀνδρῶν φόβον ν' ἀποκαλυφθῶσι. Ὑπόκεινται ὑποχρεωτικῶς εἰς μεγαλυτέραν ἐπιφυλακτικότητα, εἰς περισσοτέραν περιθλῆψιν, ἀφοῦ κατὰ τὴν γενικὴν κρίσιν καὶ ιδέαν ὑπάρχουσι τόσα πολλὰ πράγματα τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀγνωσθῶσι ἢ νὰ μὴν ἐννοῶσι.

Ἐρυθριῶμεν συνηθέστερον καὶ περισσώτερον ἐνώπιον τοῦ δημοσίου, διότι ὅσον περισσοτέρως μάρτυρας ἔχομεν τόσο μεγαλύτερος ὑπάρχει ὁ φόβος ν' ἀναγνώσωσι ἐν ἡμῖν.

Οἱ γέροντες ἐπίσης ἐρυθριῶσιν ὀλίγον. Ἐν πρώτοις διότι ἔχουσιν ὀλιγώτερα ν' ἀποκρύψωσι, λέγει ὁ συγγραφεύς· δὲν ἔχουσιν πλέον ἐκείνου τοῦ εἶδους ἐπιθυμίας τὰς ὁποίας δὲν τολμᾷ τις νὰ ὁμολογήσῃ, οὔτε ἐκ τῶν δειλῶν ἐκείνων πόθων αἵτινες συνήθως ἐπιφάσσονται παρὰ τοῖς νέοις· οὐδ' ἐπέρχεται εἰς αὐτοὺς ἡ ἰδέα νὰ θέλουν νὰ φανοῦν ἄλλως παρ' ὅτι εἶναι.

Τὴν θέσιν ταύτην ἐνισχύουν προσέτι καὶ τὰ παρὰ τοῖς τυφλοῖς παρατιρούμενα· ἔπρεπε πράγματι κατὰ τὴν θεωρίαν. ταύτην νὰ ἐρυθριῶσιν ὀλιγώτερον, διότι ἡ ἰδέα ὅτι παρατηροῦνται, ὅτι τοὺς βλέπουσι, δὲν εἶναι εἰς αὐτοὺς φυσική· ἐπίσης ὀφείλουν νὰ ἐρυθριῶσιν ὀλιγώτερον ἐνώπιον ἄλλων τυφλῶν. Καὶ τὸ ὅχι ὀλιγώτερον σπουδαῖον εἶναι ὅτι ὀφείλουσιν καὶ αὐτοὶ ὅπως δῆποτε νὰ ἐρυθριῶσι ἔστω καὶ ἐνώπιον ἄλλων τυφλῶν· πάντοτε πρέπει νὰ φοβῶνται τὴν ἀποκάλυψιν τῶν μυχιαιτάτων αὐτῶν σκέψεων· διότι δὲν ἀπειλεῖ τὸ βλέμμα μόνον τὰ μυστικά μας, ἀλλ' ἐπίσης καὶ προπάντων τὸ πνεῦμα.

Αὕτη εἶναι ἐν κεφαλαίοις ἡ θέσις τοῦ Κ. Μελινάρ. Ὅταν ὅμως ἔξαφνα ἐρυθριῶμεν, χωρὶς νὰ θέλομεν, χωρὶς νὰ ἔχωμεν τίποτε νὰ κρύψωμεν, ἐνώπιον πρῶτων ὅπως διόλου ἀδιαφόρων ἢ καὶ κατωτέρων μας, τί συμβαίνει; Τί ἔχει νὰ κρύψῃ καὶ ἐρυθριᾷ παρθένος εἰς τὴν ὁποίαν ἀδιαφόρως κάμνομεν λόγον περὶ τῶν ἀστέρων π. χ. περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας, ἢ περὶ τῆς ὑγείας τοῦ μικροῦ τῆς ἀδελφοῦ ἀδιαθετοῦντος; δὲν ἔχει λοιπὸν αὕτη ἡ πτωχὴ κόρη τὴν ἀγνότητα — ἀφοῦ ἐρυθριᾷ — ὅσην ὁ γέρον εἰς τὰς ἀθώας παρειὰς τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἐπανθεῖ τὸ ἐρυθρίμα; Αὐτὰς τὰς ἐρωτήσεις προβάλλει ὁ D^r. de Neuville ἐν κριτικῇ συνόψει τῆς θέσεως τοῦ Μελινάρ· ἀλλὰ προφανῶς αἱ ἐνστάσεις αὐταὶ δὲν εἶναι διόλου βάσιμοι· διότι τὴν μὲν περίπτωσιν τῆς παρθένου τῆς ἐρυθρίωσης διὰ τὸ τίποτε εὐκολώτερον μιᾶς ἄλλης δυνάμεθα νὰ τὴν σχετίσωμεν πρὸς κληρονομικοὺς λόγους ἢ σειρὰν ἄλλων συμπτώσεων αἵτινες χαρακτηρίζουσι πρόσωπά τινα διὰ μείζονος δειλίας καὶ συστολῆς. Οὕτως ὥστε καὶ ἐνώπιον πολλῶν κατωτέρων των, εἴτε κοινωνικῶς εἴτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀναπτύξεως, νὰ ταράσσωνται καὶ νὰ ἐρυθριῶσι. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς γέροντας... ὦ οἱ γέροντες! οἱ χρόνοι τοὺς ὁποίους φέρουσιν ἐπὶ τῆς ράχεώς των θὰ τοὺς κατέστησαν ἐντελῶς κυρίου τοῦ ἑαυτοῦ των, ἢ ἐν τῇ μᾶλλον σοβαρωτέρᾳ περιστάσει, ὅταν δηλ. τὸ γῆρας δὲν ἐπέληθῃ μόνον, θὰ ἐξέπεσεν ἀπὸ τοῦ στενοτέρου ὁλοῦν γινομένου κύκλου τῆς πνευματικῆς των ἰκανότητος ἡ ἰδέα τῆς κρυψινοίας· ἀπαράλλακτα δηλ. ὅπως ἐλλείπει καὶ εἰς τὰ νήπια περὶ ὧν ἀνωτέρω εἴπομεν.

I. Ν. ΓΡΥΠΙΑΡΗΣ

Ἡ Φιλολογικὴ Ἠχὼ εἰσερχομένη ὅσον οὐπω εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τῆς σταδιοδρομίας της δηλ. εἰς τὴν εβδομαδιαίαν αὐτῆς ἔκδοσιν, παρακαλεῖ τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς αὐτῆς ν' ἀποστείλωσι τὰς συνδρομὰς αὐτῶν.